

Szczepan Kozak

**Międzynarodowa konferencja naukowa
„Kobieta w Galicji 1772–1918.
Przestrzeń prywatna – przestrzeń publiczna”,
Rzeszów–Czudec 16–17 maja 2014**

W dniach 16–17 maja 2014 roku w Czudcu k. Rzeszowa obradowała międzynarodowa konferencja naukowa *Kobieta w Galicji 1772–1918. Przestrzeń prywatna – przestrzeń publiczna*. Organizatorami byli Instytut Historii Uniwersytetu Rzeszowskiego oraz Międzynarodowy Zespół Badawczy „Galicja 1772–1918”. Konferencja, zorganizowana jako piąta z tzw. cyklu galicyjskiego zapoczątkowanego w 2009 r., zgromadziła wielu zainteresowanych problematyką kobiecą. Głównym jej założeniem była próba podsumowania dotychczasowego stanu wiedzy na temat przenikania się sfer życia publicznego i prywatnego kobiety galicyjskiej. Zważywszy na niewielką jak dotąd liczbę publikacji zajmujących się wprost tą tematyką, organizatorzy liczyli również na poszerzenie dotychczasowej wiedzy, a zwłaszcza przegląd i pogłębienie badań nad udziałem kobiet w życiu publicznym Galicji oraz emanacją tego zjawiska w przestrzeni prywatnej – w społeczności charakteryzującej się powolnym przebiegiem procesów modernizacji. W obradach wzięło udział ponad 80 osób, w tym goście z zagranicy. Reprezentowane były najważniejsze środowiska naukowe i akademickie w Polsce m.in. Uniwersytet Jagielloński, UMCS, KUL, uniwersytety w Gdańsku, Łodzi, Poznaniu, Warszawie, z zagranicznych zaś Uniwersytet Lwowski, Narodowa Akademia Nauk Ukrainy we Lwowie, Narodowy Uniwersytet Pedagogiczny w Tarnopolu oraz Uniwersytet Karola w Pradze. W trakcie dwudniowych obrad pracowało 5 sekcji tematycznych: „Kobieta w przestrzeni publicznej Galicji. Formy i portrety”; „Kobieta w kulturze, literaturze i edukacji”; „Kobieta i źródło historyczne”; „Kobieta w przestrzeni prywatnej i życiu codziennym”; „Kobieta w społeczności miasta i wsi galicyjskiej”. Wygłoszono 45 referatów oscylujących wokół takich zagadnień jak życie codzienne, kultura, edukacja, sztuka, udział w życiu pu-

blicznym i w społecznościach lokalnych. Przedstawiono też sylwetki poszczególnych postaci.

Tematyka wystąpień wskazuje na ciągle tradycyjne pojmowanie kobiety przez współczesną historiografię. Na konferencji znalazło to wyraz w wyeksponowaniu rozlicznych wątków biograficznych. Sporo miejsca poświęcono postaciom wybijającym się ponad obowiązujące kanony (Maria Dulębianka, Maria Turzyna, Zofia Moraczewska) ale i mniej znanym (pochodzącym z inteligencji, ziemiaństwa lub związanym z działalnością artystyczną). Badania nad kobietami jako zbiorowością społeczną znajdowały się w zdecydowanej defensywie, towarzyszył im nierzadko akcent regionalny. W tym kontekście warto przytoczyć referaty I. Czerczowycz („*Zdrowa, niemoralna, bez najmniejszego wykształcenia*”: kobiety w sprawach karnych na podstawie dokumentów Sądu Krajowego we Lwowie), S. Rejman (*Kobieta w obliczu przemian modernizacyjnych na przełomie XIX i XX w. na przykładzie Rzeszowa*), A. Więcha (*Religijność mieszkanek prowincji galicyjskiej na przełomie XIX i XX w.*). A. Jasińskiej-Janiak (*Robotnice w przemyśle tytoniowym na przełomie XIX i XX w.*). Zainteresowanie historyków skupiło się w znacznej mierze na uznanych dotąd za typowe obszarach działalności kobiecej – dobroczynności i oświacie. W sferze publicznej zagadnienia te omawiały m.in. referaty E. Chomentowskiej, M. Smotra, A. Varanytsy, A. Redzika. Sferze zaś życia prywatnego, którego emanacją była problematyka religijności, dnia codziennego i rodziny, poświęcono referaty F. Wasyla, J. Kwaka, N. Kolb, R. Pelczara.

Niedosyt może budzić natomiast niewielka reprezentacja problematyki kojarzonej dotąd ze studiami gender, a nawet uznanymi powszechnie zagadnieniami modernizacji społeczeństwa. Warto w tym miejscu przytoczyć wystąpienia J. Kordzikowskiej (*Funkcjonowanie prostytutki w przestrzeni publicznej i prywatnej Rzeszowa na przełomie wieków XIX i XX*), E. Kostrzewskiej (*Wokół problemów modernizacji życia kobiet. Ziemiańskie publicystki Królestwa Polskiego o rodaczkach z Galicji na początku XX w.*), I. Orlevych (*Kwestia kobieca w pismach periodycznych galicyjskich rusofilów (druga połowa XIX – początek XX w.)*) czy T. Pudłockiego (*Kobieta a postęp – dylematy polskich emancypantek z miast prowincjonalnych Galicji Wschodniej II połowy XIX w.*).

Konferencja potwierdziła ciągle aktualne zainteresowanie historią życia kobiet w Galicji, ale wskazała też bogate obszary do eksploatacji. Unaocniła także dysonans między historiografią kobiety galicyjskiej a dziejami kobiet w pozostałych zaborach. Dysonans tym bardziej znaczący, bo obejmujący nie tylko aspekty ilościowe czy tematyczne, ale również, a może przede wszystkim metodologiczne (co znalazło wyraz w dominacji wątków biograficznych i badaniach opartych na tradycyjnych wzorcach).